

Ключевые слова: конкурентоспособность, предприятие, качество, продукция, реклама.

Krush P.V., Tokova S.I.

WAYS TO IMPROVE THE COMPETITIVENESS OF PRODUCTS OF JSC «ODESA COGNAC FACTORY»

This article reviews the main directions of improving the competitiveness of enterprise products; recommendations for its improvement are formed. The strategy of competition in the trade of alcoholic beverages and the development of marketing programs are of particular note. In this scientific paper the strengths and weaknesses of the company, and also the activities of major competing manufacturers in the market cognac products have been analyzed.

Keywords: competitiveness, enterprise quality, production, advertising.

Сергієнко Т.С.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

Тюленєва Ю.В.

к.е.н., доцент ФММ НТУУ «КПІ»

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ІНСТРУМЕНТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Стаття присвячена інструментам аналізу фінансових результатів в процесі прийняття управлінських рішень щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.

Ключові слова: аналіз, ефективність, операційні витрати, оцінка, показник, прибуток, рентабельність, фінансовий стан.

Вступ. Сучасний стан економіки України значно підвищує вимоги до повноти і якості аналітичного забезпечення процесу управління діяльністю суб'єктів господарювання. Фінансовий результат є узагальнюючим показником, який характеризує ефективність і відображає всі аспекти діяльності підприємств, тому відпрацювання питань інструментарію аналізу фінансового результату є вкрай актуальним.

Проблемам управління й аналізу фінансових результатів присвячували свої праці вітчизняні і зарубіжні науковці: І. Бланк [1], В. Бочаров [2], М. Болюх [4], Ф. Бутинець [3], В. Ковальов [5], Л. Лахтіонова [6], В. Мец [7], Г. Савицька [8], Р. Хиггінс [9], А. Шеремет [10], та ін. Віддаючи належне їх розробкам, слід зазначити, що в питаннях аналізу фінансових результатів залишається чимало невирішених проблем,

котрі потребують детального дослідження і вироблення пропозицій для практичної діяльності.

Постановка задачі. Метою та завданням дослідження є вивчення існуючого методичного інструментарію аналізу фінансових результатів, а також розробка науково обґрунтованих рекомендацій щодо його удосконалення.

Результати дослідження. Фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства.

Методика фінансового аналізу містить три взаємозв'язані блоки [7]:

1) аналіз фінансових результатів діяльності підприємства;

2) аналіз фінансового стану підприємства;

3) аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Перший блок є основною складовою оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства. Бажаним кінцевим результатом будь-якого підприємства є прибуток, тому аналіз формування прибутку проводиться на першому етапі фінансового аналізу. Аналіз фінансових результатів здійснюється за алгоритмом, показаним на рис. 1.

Першим етапом аналізу фінансових результатів є аналіз їх структури і динаміки за видами діяльності підприємства: операційною, інвестиційною та фінансовою.

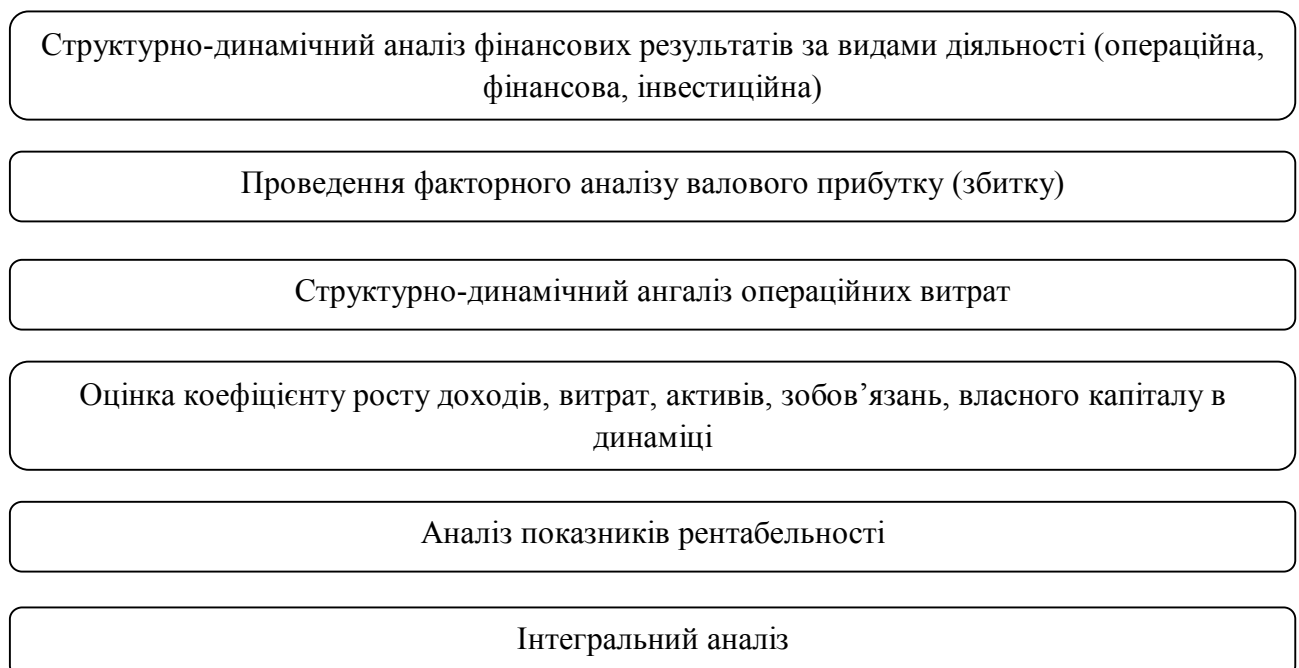

Рис. 1 Алгоритм проведення аналізу фінансових результатів

Якщо за результатами звітнього періоду підприємство має збиток від операційної діяльності, потрібно проаналізувати структуру операційних витрат за економічними елементами. Якщо ж наявний збиток від інвестиційної діяльності, то мають бути проаналізовані фактори, що вплинули на утворення таких збитків, та визначені заходи щодо ліквідації збитковості або певних змін чи скорочення інвестиційної діяльності. При наявності збитків від фінансової діяльності аналізується склад фінансових доходів та фінансових витрат. У результаті проведеного аналізу мають бути визначені можливі напрями скорочення фінансових витрат. При отриманні збитків від інших операцій звичайної діяльності, що не пов'язані з операційною та фінансовою діяльністю, слід проаналізувати склад інших доходів, інших витрат і визначити шляхи ліквідації збитків у наступному періоді [1, 2].

Механізм управління ефективністю операційної діяльності підприємства базується на взаємозв'язку факторів обсягу реалізації; змінних і постійних операційних витрат. Аналіз «витрати-обсяг-прибуток» (CVP-аналіз) можна застосовувати як в оперативному, так і стратегічному управлінні [4]. Нажаль, CVP-аналіз ще не одержав належного застосування, регулярна робота з підвищення прибутковості продукції (товарів, послуг) майже відсутня, оскільки досі не впроваджено диференційованого обліку постійних і змінних витрат, потребує подальшого доопрацювання методика багатопродуктового аналізу беззбитковості через складність інтерпретації результатів.

Другим етапом є проведення факторного аналізу валового прибутку (збитку). На цьому етапі важливим є вивчення змін валового прибутку (ВП), який залежить від співвідношення цін, обсягу продажів (ЧД) і собівартості проданої продукції (товарів, послуг). При проведенні розрахунків слід враховувати, що всі складові моделі за поточний рік у порівнянні з попереднім містять інфляційну складову. Аналіз проводиться за адитивною моделлю шляхом порівняння змін звітнього і попереднього періодів і дає можливість установити вплив об'ємних і цінових факторів [6]:

$$ВП = CP - ЧД \quad (1)$$

Коефіцієнт валового прибутку (КВП) є першоджерелом повної оцінки прибутковості продажів підприємства і визначається наступним чином [8]:

$$КВП = \frac{ВП}{ЧД} \quad (2)$$

Валовий прибуток за своєю сутністю покликаний покрити витрати, пов'язані із загальним управлінням підприємства і реалізацією готової продукції (товарів, послуг) та забезпечити прибуток. У цьому розумінні коефіцієнт валового доходу показує здатність менеджменту суб'єкта господарювання управляти витратами діяльності.

Наступним кроком є аналіз операційних витрат за економічними елементами, з визначенням динаміки їх зміни за звітний період проти попереднього, та виявлення елементів, які значно вплинули на зростання

витрат операційної діяльності на одну гривню реалізованої продукції (товарів, послуг). Потрібно враховувати, що за умови переважаючого росту коефіцієнту витрат на оплату праці над коефіцієнтом чистого доходу (виручки), має місце зниження продуктивності праці, що потребує більш детального вивчення цього питання. Негативно характеризують фінансово-господарську діяльність підприємства випереджальні темпи зростання адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат та загалом операційних витрат порівняно з темпами зростання собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг).

Наступний етап аналізу фінансових результатів – аналіз доходів, який передбачає проведення їх структурно-динамічного аналізу. Інформаційною основою проведення цього етапу аналізу слугують дані Звіту про фінансові результати і Приміток до фінансової звітності [5].

Необхідно зробити аналіз зміни коефіцієнтів росту доходів, витрат, активів, зобов'язань, власного капіталу в динаміці. Збільшення коефіцієнтів зростання доходів, активів, власного капіталу та зменшення коефіцієнта зростання зобов'язань свідчить про ефективне використання активів, а його зменшення та збільшення коефіцієнта зростання витрат і зобов'язань свідчить про можливість втрати платоспроможності.

Заключним етапом аналізу фінансових результатів є загальна оцінка ефективності управління підприємством, яка проводиться за сукупністю коефіцієнтів, що характеризують прибутковість активів, продажу, власного капіталу тощо [3]. Рентабельність активів (P) показує розмір чистого прибутку (ЧП) на одну гривню активів (A) і характеризує ефективність їх використання.

$$P = \frac{\text{ЧП}}{A} \quad (3)$$

При формуванні активів використовуються два фінансових джерела: власні і залучені. Згідно з чинним законодавством, процентні платежі за використання позикових коштів включаються до витрат, тоді як дохід прямих інвесторів виплачується з прибутку (дивіденди) або залишається на підприємстві для реінвестування в додаткові активи.

Сутність показника рентабельності активів полягає в характеристиці рівня ефективності кожної вкладеної грошової одиниці, тому в процесі аналізу для визначення рентабельності активів треба виключити з розгляду доходи – винагороду власникам капіталу, як власного, так і позикового, тобто в формулі (3) слід виключити з чистого прибутку величину процентних платежів (ПП), сплачених до оподаткування прибутку. Відповідно формула (3) трансформується наступним чином:

$$P = \frac{\text{ЧП} - \text{ПП}(1 - \text{СП})}{A}, \quad (4)$$

де СП – ставка оподаткування прибутку.

Зменшення показника рентабельності активів може свідчити про сповільнення темпів економічного зростання та розвитку підприємства. Оцінка рентабельності продажу припускає розрахунок множини

коефіцієнтів рентабельності, що зумовлюється вибором для їх розрахунку того чи іншого виду прибутку.

За умови визначення ефективності політики ціноутворення доцільним є використання показника валової рентабельності реалізованої продукції (P_{RP}):

$$P_{RP} = \frac{ВП}{ВР}, (5)$$

де ВП – валовий прибуток; ВР – виручка від реалізації.

Показник операційної рентабельності (P_O), що визначається за прибутком (ОП), розрахованим як різниця між валовим прибутком (ВП) і адміністративними витратами (АВ), витратами на збут (ВЗ) та іншими операційними витратами (ІОВ), є одним із інструментів визначення операційної ефективності, дає можливість оцінити здатність менеджменту підприємства щодо забезпечення прибуткової діяльності.

$$P_O = \frac{ОП}{ВР} = \frac{ВП - АВ - ВЗ - ІОВ}{ВР} (6)$$

Моніторинг показників операційної рентабельності і валової рентабельності дає змогу зрозуміти джерела зміни рентабельності. Наприклад, за незначної зміни валової рентабельності і зниження операційної, можна зробити висновок щодо негативного впливу зростання адміністративних і збутових витрат.

Серед показників рентабельності продажу найчастіше використовується показник чистої рентабельності продажу (P_C) [9].

$$P_C = \frac{ЧП}{ВР} (7)$$

Незмінність показника операційної рентабельності протягом будь-якого періоду з одночасним зменшенням показника чистої рентабельності може свідчити про зростання фінансових витрат або про одержання збитків від участі в капіталі інших підприємств чи зростання суми сплачених податкових виплат.

Рентабельність власного капіталу (P_O) є основним показником, що характеризує ефективність вкладення коштів у підприємство і показує, який прибуток приносить кожна гривня, інвестована власниками капіталу [10]:

$$P_O = \frac{ЧП}{ВК} (8)$$

В процесі аналізу доцільно вивчити динаміку показників рентабельності і провести їх порівняльний аналіз відносно їх рівня по галузі, а також порівняти з показниками конкурентів. Важливою характеристикою ефективності діяльності підприємства є зіставлення характеристик рентабельності його активів і власного капіталу.

Залучаючи позиковий капітал, менеджмент компанії підвищує ефективність використання власних коштів власників компанії. Очевидно, це є наслідком ефекту податкової економії позикового капіталу (віднесення процентних платежів на собівартість продукції) і відносно

низької ціни (процентної ставки) позикових коштів. Якщо перший фактор є об'єктивним і присутнім завжди, то другий залежить від майстерності фінансового менеджера підприємства щодо залучення позикових фінансових ресурсів [8].

$$P_o = \frac{ЧП \times A}{BK \times A} = P_o \frac{A}{BK}, (9)$$

Описаний вище ефект – це «ефект фінансового важеля (A/BK)». Він має місце лише в разі залучення підприємством позикових коштів. Позитивне значення коефіцієнту має місце за умови, якщо рентабельність власного капіталу вище рентабельності активів. В іншому разі цей ефект є негативним, бо є наслідком високої ціни запозичених підприємством фінансових ресурсів.

Під час оцінки показників рентабельності вважаємо необхідним провести їх інтегральний аналіз. Розширюючи модель рентабельності власного капіталу шляхом проведення її факторного аналізу, можна визначити залежність рентабельності власного капіталу від чистої рентабельності продажу, ресурсовіддачі (P_в) і структури джерел (K_{зал}), інвестованих в підприємство (K_{зал} – коефіцієнт фінансової залежності):

$$P_o = \frac{ЧП}{BP} \times \frac{BP}{A} \times \frac{A}{BK} = P_{ч} \times P_{в} \times K_{зал} (10)$$

Висновки. Значимість факторів впливу пояснюється тим, що вони узагальнюють всі сторони фінансово-господарської діяльності, сприяють зростанню інформованості адміністрації підприємства та інших користувачів щодо стану об'єктів, що їх цікавлять.

Пропонований нами алгоритм проведення аналізу фінансових результатів доцільний для підприємств, незалежно від їх галузевої належності, нескладний в застосуванні. Використання даних періодичної бухгалтерської звітності у сукупності із множинністю параметрів аналізу фінансових результатів не дають значимого ефекту в оперативному ухваленні рішень в складній реальній ситуації. Тому проведення аналізу фінансових результатів потребує попереднього вибору обмеженого набору основних найбільш значущих параметрів, які не суперечать один одному, що дадуть змогу своєчасно виявляти певні резерви підвищення ефективності діяльності.

Реалізація наданих рекомендацій дасть можливість забезпечення прозорості процесу формування фінансових результатів підприємств, активізуватиме дію мотиваційних важелів і сприятиме своєчасному прийняттю обґрунтованих управлінських рішень у процесі діяльності суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел

1. Бланк И.А. Финансовый менеджмент. [Текст] / И. А. Бланк. – К.: Эльга Ника-Центр, 2004. – 653 с.
2. Бочаров В.В. Финансовый анализ. [Текст] / В.В.Бочаров. – 2-е изд. – СПб.: Питер, 2009. – 240 с.

3. Економічний аналіз / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП «Рута», 2003. – 680 с.
 4. Економічний аналіз / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбатов; За ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. – К.: КНЕУ, 2003. – 540 с.
 5. Ковалев В.В. Управление денежными потоками, прибылью и рентабельностью. [Текст] / В.В.Ковалев. – М.: Проспект, ТК Велби, 2007. – 336 с.
 6. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання / Л.А.Лахтіонова; Київ. нац. екон. ун-т. – К., 2007. – 387 с.
 7. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства. [Текст] / В.О. Мец. – К.: Вища шк., 2005. – 246 с.
 8. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности. [Текст] / Г.В. Савицкая. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 285 с.
 9. Хиггинс Р. Финансовый анализ. Инструменты для принятия бизнес-решений / Analysis for Financial Management. – М.: Вильямс, 2007. – 464 с.
 10. Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу. [Текст] / А.Д. Шеремет, Р.С.Сайфулин, Е.В. Ненашев. – М.: ИНФРА – М, 2005. – 301 с.
-

Сергиенко Т.С.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

Тюленева Ю.В.

к.э.н., доцент ФММ НТУУ «КПІ»

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ИНСТРУМЕНТЫ АНАЛИЗА ФИНАНСОВЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ

Статья посвящена инструментам анализа финансовых результатов в процессе принятия управленческих решений по повышению эффективности деятельности предприятия.

Ключевые слова: анализ, эффективность, операционные расходы, оценка, показатель, прибыль, рентабельность, финансовое состояние.

Sergienko T., Tyulenyeva Y.

MODERN PROBLEMS AND ANALYSIS TOOLS OF FINANCIAL RESULTS

The article is devoted to the analysis tool of financial results in decision-making to improve efektyvnocti diyalnocti business enterprise.

Keywords: analysis, efficiency, operating costs, assessment, record, profit, profitability, financial condition.

Терьохін С.В.

студент ФММ НТУУ «КПІ»

Шеховцова І.А.

к.е.н., доцент ФММ НТУУ «КПІ»

ВИДИ ТА ЗАСОБИ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВОМ

В цій статті розглянуто питання аналізу забезпеченості підприємства трудовими ресурсами та питання дослідження ефективності використання підприємством наявних трудових ресурсів. Дано визначення поняття «трудові ресурси підприємства». Опрацьовано сучасну літературу, в якій розглянуто ці питання. Конкретно було опрацьовано види, методи, засоби і показники аналізу трудових ресурсів. Введено та надано пояснення класифікації видів аналізу трудових ресурсів за критеріями періодичності, мети дослідження, методами дослідження, питаннями, що вивчаються. Виділено види аналізу за кожним критерієм. Дано визначення понять «горизонтальний аналіз», «вертикальний аналіз». Також було проведено опрацювання показників ефективності використання трудових ресурсів на підприємстві, введено їх класифікацію. Всі показники розділено на три групи: кількісні, якісні і результативні. Визначено основні показники, такі як середньооблікова кількість працівників, коефіцієнти руху кадрів, виробіток на одного працівника та інші. Дано визначення кожному показнику.

Ключові слова: трудові ресурси, підприємство, аналіз, види аналізу, ефективність використання трудових ресурсів, показник, коефіцієнт.

Вступ. Трудові ресурси – головна виробнича сила суспільства, яка включає в себе працездатну частину населення країни, яка має фізичні та інтелектуальні можливості для виробництва матеріальних благ і послуг. До трудових ресурсів в контексті макроекономіки належать громадяни як зайняті в економіці, так і такі, що не зайняті в економіці, але можуть працювати [1, с.166]. Під трудовими ресурсами саме підприємства найчастіше слід розуміти основний (штатний) склад працівників підприємства [2, с.73].

Аналіз забезпеченості та ефективності використання підприємством наявних трудових ресурсів є одним з ключових питань при дослідженні стану та процесу функціонування підприємства. Особливо гостро ця проблема постає в час економічної нестабільності, або під час значних перетворень та вдосконалення технологічних процесів і засобів виробництва.

Аналізу ефективності використання підприємством трудових ресурсів приділяється значна увага при вивченні виробничої діяльності підприємства. Зокрема, в книзі [2] приділяється значна увага аналізу